

**DOKUZUNCU KALKINMA PLANI
(2007 – 2013)**

**2007 YILI
PROGRAMI**

H. TARIMSAL YAPININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ

1. Mevcut Durum

2005 yılında yüzde 5,6 büyüyen tarım sektörünün GSYİH içindeki payı yüzde 10,3, istihdam içindeki payı ise yüzde 29,5 seviyesinde kaydedilmiştir. Arazi parçalılığı, işletme ölçeklerinin küçük olması ve örgütlenme yetersizliği gibi yapısal sorunlar yanında, tarımın hala önemli bir istihdam kaynağı olması gibi nedenlerle sektörde dönüşüm ihtiyacı sürmektedir. Diğer yandan, AB ile yürütülen tarama sürecinde öne çıkan hususlar da gözönüne alınarak, tarım ve kırsal kalkınma, gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı ile balıkçılık mevzuatının AB müktesebatına uyumuna ilişkin hazırlıklar devam etmektedir.

Toprak ve Su Kaynakları

2005 yılı istatistiklerine göre ülkemizdeki toplam 26,6 milyon hektarlık tarım alanının, 18,1 milyon hektarı ekilen, 4,9 milyon hektarı nadasa bırakılan, 0,8 milyon hektarı sebze yetiştirilen ve 2,8 milyon hektarı ise meyve, zeytin ağaçları, çay yetiştirme ve bağcılık için ayrılan alanlardan oluşmaktadır.

Yaygın erozyon sorunu ve tarım dışı kullanımlara tahsisi neticesinde verimli tarım alanlarının daralması yanında, yanlış gübreleme ve ilaçlama uygulamaları sonucundaki bozulmalar gibi nedenlerle tarım toprakları nicelik ve nitelik kaybına uğramaktadır. Toplam tarım alanlarının 16 milyon hektarında erozyon problemi yaşanmaktadır. Yüksek verimli tarım alanlarının 1,3 milyon hektarı, son on yılda tarım dışı amaçlara tahsis edilmiştir. 2005 yılında yasalaşan 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun bu sorunun giderilmesine olumlu yönde katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, bu Kanunda değişiklik yapılmasına dair, TBMM gündeminde bulunan bir tasarı ile, tarım arazisi parsellerinin miras paylaşımı nedeniyle dahi belli büyüklüklerin altında parsellere ayrılamayacağı hükme bağlanmakta ve kamu kuruluşlarının hizmet konularıyla ilgili olarak arazi toplulaştırması yapmaları imkanı getirilmektedir.

2005 yılı sonu itibarıyla ülke genelinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından inşa edilerek işletmeye açılan 2,46 milyon hektarlık sulama alanının sulanan 1,60 milyon hektarlık kısmında ortalama su tüketimi, hektarda salma sulama ile 10 bin metreküp, yağmurlama sulama ile 6 bin metreküp ve damla sulama ile 4 bin metreküp olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, su tasarrufu sağlayan sulama tekniklerinin yaygınlaştırılmasının önemine işaret etmektedir. Ayrıca, sulama suyu kullanım

tarifelerinin fiilen kullanılan su miktarıyla orantılı şekilde fiyatlandırılmasına yönelik çalışmaların yapılması suretiyle su tüketiminde etkinliğin artırılması gereği öne çıkmaktadır.

Tarımsal altyapı ve özellikle sulamaya olan yoğun talebin karşılanmasına yönelik olarak, tarım sektörü kamu sabit sermaye yatırımlarının yaklaşık dörtte üçü DSİ yatırımlarına ayrılmaktadır. Sekizinci Plan döneminde gerçekleştirilen rasyonalizasyon çalışmalarına rağmen, Yatırım Programında yer alan proje stokunun büyüklüğü nedeniyle kaynakların rasyonel kullanımı yeterince gerçekleştirilememektedir. DSİ'nin yatırım programında mevcut proje paketinin ortalama bitiş süresi 25 yıldır. Bu süreyi kısaltmak için, bir taraftan sulamaya ayrılan kaynakların çeşitlendirilerek artırılması, diğer taraftan proje stokunun önceliklendirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

Bitkisel Üretim

Tarım sektöründeki katma değer artışı ağırlıklı olarak bitkisel üretimden kaynaklanmakta olup, rekolte değişiklikleri sektördeki büyümeyi doğrudan etkilemektedir. İşletmelerin küçük ve parçalı oluşu, pazarlama sorunları ve üretici örgütlenmesinin düşüklüğü gibi yapısal sorunlar, sektörde verimliliğin ve üretici gelir düzeyinin yükselmesini engellemektedir. Bu çerçevede, bitkisel üretimde verimlilik ve kaliteyi artırmak amacıyla, genetik potansiyeli yüksek ve üstün vasıflı bitki çeşitlerine ait her türlü çoğaltım materyalinin standartlara uygun, zamanında, uygun fiyatlarla ve yurtiçi üretimle karşılanması hususu önemini korumaktadır.

Ekolojik dengeyi korumaya, tarımın çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya, üreticinin sosyo-ekonomik düzeyini artırmaya yönelik olarak ve dünyadaki gelişmeler paralelinde ülkemizde de organik tarım üretimi giderek önem kazanmaktadır. 1980'li yılların ortasında ihracata yönelik olarak 8 ürünle başlayan organik tarım üretimi, 2005 yılında 205 ürüne ulaşmıştır. 2005 yılı verilerine göre, Türkiye'de organik tarım yapılan alan yaklaşık 204 bin hektar düzeyindedir.

2005 yılından itibaren Toprak Mahsülleri Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından hububat alımı için açıklanan fiyatlara ek olarak, üreticilere, alım fiyatı ile belirlenen hedef fiyat arasındaki farklar da ödenmeye başlamıştır.

Bitki hastalıkları ve zararlılarına karşı yapılan mücadele çalışmalarında, gıda güvenliği de dikkate alınarak ve özellikle bitki koruma yöntemlerinde entegre mücadele anlayışı benimsenerek, çevreye zarar vermeyen metodların uygulamaya konulması önemini korumaktadır. Bu kapsamda, hava, toprak ve su kirliliğinin önlenmesi ve ilaç kalıntısı olmayan ürünlerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı-uygulamacı-üretici işbirliğinin geliştirilmesi ve entegre mücadele faaliyetleri önem kazanmaktadır.

Arz açığı bulunan yağlı tohum bitkileri üretiminin desteklenerek artırılması, bitkisel yağ ve yem sanayileri ile son dönemde artan biyodizel üretimine hammadde sağlanması ve rekabet gücü zayıf ürünlere alternatif oluşturması nedenleriyle önem taşımaktadır.

Hayvancılık

Ülkemizde hayvan sayısı fazla olduğu halde birim hayvan başına elde edilen verimler düşüktür. Hayvancılığın gelişmiş olduğu ülkelerde, sığır karkas ağırlığı ortalama

270-280 kg dolayında iken ülkemizde 180-190 kg; sığır başına süt verimi ise söz konusu ülkelerde 5-6 bin kg/laktasyon iken ülkemizde 1,8-2 bin kg/laktasyondur.

2005 yılı istatistiklerine göre ülkemizdeki 10,5 milyon baş sığır mevcudunun yüzde 43'ü kültür melezi sığırları ve yüzde 22'si ise saf kültür ırkı sığırlarından oluşmaktadır. Verimi görece düşük olan yerli koyunların oranı, 25,3 milyon baş koyun popülasyonunda yüzde 97 seviyesindedir. Hayvan ıslahı ve nitelikli damızlık sığır elde edilebilmesi amacıyla 2005 yılında 1,5 milyon baş sığır suni tohumlama metoduyla tohumlanmış olup, 2006 yılında bu miktarın 1,6 milyon başa çıkması beklenmektedir.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde karlılığı etkileyen en önemli unsur olan kaliteli kaba yem arzı yetersiz olup, yem bitkilerinin; miktar, kalite ve çeşit bakımından geliştirilmesi ve üretimlerinin artırılması sektör açısından önemini korumaktadır.

Hayvan hastalıkları ve zararlılarının olumsuz etkilerinin azaltılması yönündeki çalışmalarda hayvancılık işletmeleri bazında koruyucu önlemlerin alınması önem arz ederken, ülke şartlarına uygun aşı, ilaç, serum üretimlerinin miktar ve kalitelerinin iyileştirilmesi ihtiyacı sürmektedir.

Su Ürünleri

Zengin su kaynaklarının varlığına karşın su ürünleri sektörünün milli gelir içerisindeki payı yüzde 0,4 seviyelerindedir. Kişi başına su ürünleri tüketimi dünyada 16 kg/yıl ve AB'de 25 kg/yıl iken, ülkemizde 7,2 kg/yıl'dır.

2005 yılı su ürünleri üretimi 545 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin önemli bir kısmı kıyı balıkçılığına dayalı avcılık üretimi olmakla birlikte, son yıllarda uygulamaya konulan desteklerle yetiştiricilik üretiminde önemli artışlar sağlanmış ve toplam su ürünleri üretimi içindeki payı yüzde 20'ler seviyesine ulaşmıştır.

AB müktesebatına uyum çalışmaları kapsamında, Su Ürünleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı hazırlanmış ve TBMM'ye sevk edilmiştir. Ayrıca, koruma ve kontrol hizmetlerinin etkinleştirilmesi ile veri toplanmasında sağlıklı bir sistemin kurulabilmesi amacıyla karaya çıkış noktalarında kontrollerin yapılacağı 30 balıkçı barınağında ofisler kurulmuştur. Söz konusu ofislerin altyapı çalışmaları tamamlanmış olup, bilgi sistemlerine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde, 165'i balıkçı barınağı olmak üzere, yapımı devam edenlerle birlikte toplam 277 kıyı yapısı bulunmaktadır. Ancak, özellikle üstyapılardaki yetersizlik nedeniyle kıyı yapılarında nitelik açısından istenilen düzeye gelinebilmiştir. Ayrıca, balıkçı barınaklarının yer seçimi, kiralanmaları ve işletilmelerinde sorunlar yaşanmaktadır.

Ormancılık

Dünya genelinde kişi başına 0,62 hektar verimli orman alanı düşerken, ülkemizde bu rakam 0,15 hektardır. Mevcut ormanların ülkemizde yaklaşık yüzde 4'ü biyolojik çeşitlilik, su ve yaban hayatı dikkate alınarak korumaya alınırken dünyada bu oran yüzde 11 civarındadır. Dünyada yapılan endüstriyel ve toprak muhafaza amaçlı ağaçlandırmaların yaklaşık yüzde 2'si ülkemizde gerçekleştirilmektedir. 2005 yılında yapılan 69 bin hektarlık çalışma ile beraber, 2005 yılı sonu itibarıyla toplam 2,52 milyon

hektar endüstriyel ve toprak muhafaza amaçlı ağaçlandırma gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, son 10 yılda yaşanan yaklaşık 19 bin orman yangını sonucunda toplam 90 bin hektarlık orman alanı kaybedilmiştir.

Tarım Destekleri

2005 yılında yüzde 64 seviyelerinde gerçekleşen Doğrudan Gelir Desteği (DGD) ödemelerinin destekleme bütçesindeki payı 2006 yılında yüzde 55'e gerilemiştir. Bu destek kapsamında, uygulamanın başlangıcı olan 2001 yılında 12,2 milyon hektarlık alanda üretim yapan 2,18 milyon çiftçiye DGD ödemesi yapılmış olup, 2005 yılında kayıt altına alınarak ödeme yapılan çiftçi sayısı yüzde 26 artış göstererek 2,75 milyon kişiye, kayıt altına alınan alan ise 17 milyon hektara ulaşmıştır. 2005 yılında başlatılmış bulunan, alan başına temel DGD ödemesine ek olarak, toprak analizi yaptıran, sertifikalı tohumluk kullanan ve organik tarım faaliyetinde bulunan üreticilere ilave DGD ödemesi uygulamasına devam edilmektedir. Ayrıca, 2005 yılında başlatılan alan bazlı mazot ve gübre desteği uygulamasına 2006 yılında devam edilmiştir. Bütün bu tarımsal desteklerden faydalanmak için Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı olma şartı getirilmiştir.

Sektörde DGD ödemesi ile sağlanmaya çalışılan gelir istikrarı dışında kalan ihtiyaçlara yanıt verebilmek amacıyla, 2004 yılında uygulamaya konulan Tarım Strateji Belgesinde (2006-2010) yer alan öngörülere uygun olarak; 2006 yılında 5488 sayılı Tarım Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun ile temel olarak, tarım politikalarının konuları ve amaçları, tarımsal destekleme politikalarının ilke ve öncelikleri, desteklemelerin hangi programlar ile yapılacağı belirlenmiş; üreticilerin üretim planlaması yapabilmelerini sağlayacak ve bunun için kısa dönem tercihlerinden çok fazla etkilenmeyen istikrarlı bir ortamın oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak, tarımsal destekler yeniden yapılandırılmakta olup, DGD ödemeleri de üretime ilişkin politika araçları ile birlikte ele alınmaktadır.

2006-2010 döneminde uygulanacak ve gerçek ve tüzel kişilerin tarım ürünlerinin işlenmesi, değerlendirilmesi ve pazarlanmasına yönelik ekonomik yatırımlarının desteklenmesini amaçlayan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde bitkisel ve hayvansal üretimi tehdit eden risk ve belirsizlikler sonucu meydana gelecek kayıplar nedeniyle üreticilerin uğrayacağı zararların tazmin edilmesini temin etmek üzere 2005 yılında çıkartılan 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu uyarınca, Devlet Destekli Tarım Sigortaları uygulaması 2006 yılında başlamıştır.

İhracatta rekabet gücünün artırılması amacıyla ihracat sübvansiyonlarının katma değeri yüksek, markalı ve nihai tüketiciye yönelik ürünlere yönlendirilmesi ve kıt kamu kaynaklarının etkin kullanımı ihtiyacı devam etmektedir.

Gıda Sanayii

5179 sayılı Gıda Kanunu ile, gıda denetiminin Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından tek elden yürütülmesi amaçlanmıştır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu ve 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile ise, gıda maddeleri üreten işyerlerinin çalışma izinleri ve gıda siciline kayıt işlemleri belediyelere devredilmiştir. Bunun sonucunda denetim hizmetlerinde yetki ve mevzuat karmaşası ortaya çıkmıştır.

Gıda kontrol altyapısının iyileştirilmesine yönelik Ulusal Referans Laboratuvarı kurulması ve gıda güvenliği bilgi ağı oluşturulması çalışmalarına devam edilmektedir.

Şeker sektöründe yeni özel fabrikaların üretime girmesiyle birlikte üretim kotalarının uygulanması ve izlenmesinde zorluklar ortaya çıkmakta, sektörde sözleşmeli üretim ile kota fazlası üretimden kaynaklanan sorunlar özelleştirme öncesinde çözüm gerektirmektedir.

TABLO: IV. 21- Tarım Sektöründe Seçilmiş Göstergeler

	2004	2005	2006 (1)	2007 (2)
DSİ'ce İnşa Edilen Sulama Alanı (Net Kümülatif, Milyon Hektar)	2,40	2,46	2,55	2,62
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Arazi Topplulaştırma Faaliyeti (Kümülatif, Milyon Hektar)	0,14	0,16	0,18	0,23
Sertifikalı Hububat (Buğday-Arpa) Tohumu Kullanım Oranı (Yüzde)	29,1	22,9	29,4	30,0
Organik Tarım Alanlarının Toplam Tarım Alanına Oranı (Yüzde)	0,8	0,8	1,0	1,0
Hayvancılık Üretiminin Toplam Tarım Üretimi İçindeki Payı (Yüzde)	25,9	26,2	26,5	27,0
Melez ve Kültür Irkı Sığır Varlığının Toplam Sığır Varlığına Oranı (Yüzde)	64,6	65,5	66,2	67,0
Endüstriyel ve Toprak Muhafaza Ağaçlandırmaları (Kümülatif, Milyon Hektar)	2,45	2,52	2,59	2,66

Kaynak: TKB, ÇOB, DPT, DSİ, Tarım Reformu Gn. Md.

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Tahmin

2. Temel Amaç ve Hedefler

Tarım politikalarında, gıda güvencesinin sağlanması çerçevesinde artan nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesi, kaliteli ve güvenli gıdaya ulaşması; ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan sürdürülebilir, örgütlü, rekabet gücü yüksek ve AB ile uyumlu bir tarımsal yapının oluşturulması; doğal kaynakların etkin kullanılması ve geliştirilmesi temel amaçtır.

Ülkenin ekolojik koşullarına uygun çeşitlerin belirlenmesi, zengin gen kaynaklarının değerlendirilmesi ve teknolojik gelişmeleri takip eden tarım tekniklerinin uygulanması suretiyle tarımsal üretim ve verimliliği artırmak amaçlanmaktadır.

Tarımsal yapıdaki dönüşümün ortaya çıkardığı istihdam sorununun ve göç baskısının azaltılması amacıyla tarım dışı faaliyetler ağırlıklı kırsal kalkınma politikalarının uygulanması hedeflenmektedir.

Tarım topraklarından kabiliyetleri doğrultusunda, amacına uygun ve doğru tarım teknikleri kullanılarak faydalanılmasını; su kaynaklarından dengeli, sürdürülebilir ve

çevreyle uyumlu bütüncül bir yaklaşımla yararlanılmasını sağlayacak şekilde toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımı ve tarım altyapısının yaygınlaştırılması esas alınacaktır.

Bitkisel üretimde verimli, kaliteli ve standart ürün elde etmek amacıyla, çeşit geliştirme ve sertifikalı fide, fidan ve tohum kullanımının yaygınlaştırılması, yeni teknolojilerin ve alternatif üretim metodlarının kullanılması, bitki hastalıkları ve zararlıları ile etkin ve çevreye duyarlı mücadele yöntemlerinin uygulanması ile arz fazlası olan ürünlerden alternatif ürünlere geçişin sağlanması ve ürün piyasalarının istikrara kavuşturulmasına önem verilecektir.

Hayvancılık sektöründe arzulanan verim düzeyine ulaşılabilmesi için, mevcut genlere dayalı kapasitenin suni ve tabii tohumlama uygulamaları ile geliştirilmesi, bakım ve besleme şartlarının iyileştirilmesi ve girdi fiyatları ile ürün fiyatları arasındaki dengenin korunması sağlanacaktır.

Su ürünleri sektöründe idari yapının güçlendirilmesine, avcılık üretiminde kaynak yönetiminin etkinleştirilmesine, yetiştiricilikte çevreyle uyumlu üretimin gerçekleştirilmesine ve alternatif türlerin geliştirilmesine öncelik verilecektir.

Orman işletmeciliği ve ağaçlandırma çalışmalarında; biyolojik çeşitlilik, su ve yaban hayatının korunması ilkesi gözetilecek, orman koruma çalışmaları etkinleştirilecektir. Diğer yandan ağaçlandırma çalışmalarında; rekreasyonel ihtiyaçlar, odun ihtiyacı, toprak erozyonu, sel ve taşkınların yanı sıra küresel ısınma ve asit yağmurları da dikkate alınarak faaliyet büyüklüğü ve ağaç türü seçimlerinin planlanması esas alınacaktır.

Tarım ürünleri ticaretinde serbestleşme eğilimi ve AB müktesebatı göz önüne alınarak tarımsal destekleme politikalarının gıda sanayiinin rekabet gücüne de katkı yapacak şekilde ele alınması, çiftlikten sofraya kadar üretim zincirinde gıda güvenliğinin tüm unsurları ile sağlanması yanında tarım-gıda entegrasyonunun özendirilmesi hedeflenmektedir.

3. Politika Öncelikleri ve Tedbirler

Öncelik / Tedbir	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama Yılı - Bitiş Yılı	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Öncelik 1. AB ile yürütülen tarama sürecinde öne çıkan konular çerçevesinde, sorun alanlarının çözümüne ilişkin çalışmalar başlatılacaktır.				
Tedbir 1.1. Tarımla ilgili fasılların tarama sonuçlarının gerektirdiği çalışmalar başlatılacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	İlgili Kamu Kuruluşları	2007	Katılım müzakerelerinin ilk safhası olan tarama sürecinin Tarım ve Kırsal Kalkınma, Balıkçılık ile Gıda Güvenliği, Hayvan ve Bitki Sağlığı fasıllarında, AB ile ülkemiz arasındaki mevzuat ve uygulama farklılıklarının ortaya konulmasının ardından, müzakere sürecinin ilerlemesi açısından ele alınması gereken hususlara ilişkin hazırlıklar, bu çizelgedeki diğer öncelikler ile uyumlu olarak, ivedilikle başlatılacaktır.
Öncelik 2. Tarımsal desteklerin Tarım Strateji Belgesi (2006-2010) ile 5488 sayılı Tarım Kanunu çerçevesinde yeniden düzenlenmesi sağlanacaktır.				
Tedbir 2.1. Tarımsal destekleme bütçesi içerisinde DGD'nin payı yüzde 45 seviyesinde korunacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı	2006-2010	Tarım Strateji Belgesine uygun olarak DGD'nin toplam destekler içerisindeki payının yüzde 45'ter seviyesinde korunması amaçlanmaktadır.

Tedbir 2.2. Hayvancılık desteklerinin tarımsal destekleme bütçesi içerisindeki payının yüzde 12'nin altına inmesi sağlanacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı	2006-2010	Su ürünleri yetiştiriciliğini de kapsayan hayvancılık desteklerinin, halen toplam destekleme bütçesi içerisinde 2005 yılında yüzde 9,5 olan payının, Tarım Strateji Belgesine uygun olarak yüzde 12'nin altına inmesi amaçlanmaktadır.
Öncelik 3. Tarımsal kredi sübvansiyonları ile destekleme ödemelerinin üreticilere çeşitli kanallardan ulaştırılması sağlanarak tarım sektörüne yönelik finansal hizmetler çeşitlendirilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, Ziraat Bankası	2007-2009	Sektöre sağlanmakta olan kredi ve sübvansiyonların özel sektör aracılığıyla sunulması imkanları araştırılarak, sektörün finansman konusundaki eksiklikleri belirlenecektir. Bu çalışmalarını takiben tarım sektörüne yönelik finansal hizmetler çeşitlendirilecektir.
Öncelik 4. Tarım politikalarının yürütülmesine ilişkin bilgi altyapısı oluşturulacak ve idari yapı geliştirilecektir.				
Tedbir 4.1. Tarım bilgi sistemi tamamlanacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜİK, Tapu Kadastro Gen. Müd., Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd, DSİ, Harita Genel Komutanlığı	2006-2008	Çeşitli mali kaynaklar kullanılarak halen çalışmaları sürdürülen Çiftçi Kayıt Sistemi, Veteriner Bilgi Sistemi, Toprak, Tarım Arazileri Tasnifi, Arazi Sınıflandırma, Bitki Pasaportu, Çiftlik Muhasebe Veri Ağı, Organik Tarım Veri tabanı ile Gıda Kontrol ve Denetimi Sistemi başta olmak üzere, tarımsal veri tabanları oluşturulacaktır. Her türlü bilginin, bütünlükte yapıda yönetimi, kullanımı ve paylaşımı sağlanacaktır. AB'nin Bütünlük İdare ve Kontrol Sistemine (IACS) uyum sağlanacaktır.
Tedbir 4.2. Tarım ve kırsal kalkınma konusunda güvenilir istatistiklere ulaşmak amacıyla bir strateji belgesi hazırlanacaktır.	TÜİK	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DPT, ABGS	2007-2008	AB ile yürütülen tarama sürecinde önemi ve sorunları daha net ortaya çıkmış olan tarım ve kırsal kalkınma alanındaki istatistikler konusunda neler yapılması gerektiğine ilişkin; hedefleri, sorumlu kuruluşları ve maliyet tahminlerini içeren bir strateji belgesi hazırlanarak, önümüzdeki dönem çalışmalarına yol gösterici bir kaynak olarak kullanılacaktır.
Öncelik 5. AB müktesebatına uygun şekilde; kamunun, bitki ve hayvan sağlığı ile gıda güvenliği konularında sunduğu hizmetlerin bütüncül bir çerçevede yürütülmesi esas alınacaktır.				
Tedbir 5.1. Gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığına ilişkin mevzuat çalışmaları tamamlanacak, gıda denetimlerinin etkinleştirilmesi için ilgili kurumlar arası eşgüdüm sağlanacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, DTM	2006-2007	AB ile yürütülen tarama süreci göz önüne alınarak 5179 sayılı Kanunun gözden geçirilmesi ile yem, gıda hijyeni, hayvan sağlığına ilişkin olarak hazırlanan mevzuatla ilgili çalışmalar tamamlanacaktır. Ayrıca, yerel yönetimlerle ilgili mevzuatın gıda denetim sisteminde yarattığı sorunların aşılması için yasal düzenleme yapılması ve ilgili yönetmeliklerin yürürlüğe konulması amaçlanmaktadır.
Tedbir 5.2. Gıda denetim sisteminin AB'ye uyumuna ve insan kaynaklarının hizmet içi eğitimine yönelik projeler uygulanacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	DPT	2006-2009	AB hibesi ile de desteklenen Türkiye'de Gıda Güvenliği ve Kontrol Sisteminin Yeniden Yapılandırılması ve Güçlendirilmesi Projesi ile gıda güvenliğinin sağlanması, gıda kontrol sisteminde etkinliğin artırılması, bu sistemin uygulanması için Bakanlık teşkilatının güçlendirilmesi amaçlanmakta olup, bu bağlamda, bir referans laboratuvarının yapımı, personel eğitimi ve denetim alt yapısının iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 5.3. Gıda işletmelerinin piyasaya güvenli gıda arzını sağlaması amacıyla yatırım ihtiyaçlarına yönelik envanter çalışmaları yapılacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT, TÜİK	2007-2009	AB ile yürütülen tarama süreci sonrasında gıda güvenliğinin tüm unsurlarıyla sağlanması, üretimin kayıt altına alınarak denetim hizmetlerinin gerçekleştirilmesi ve ticarete tarife dışı engellerin önlenmesi açısından gıda işletmelerinde belli kriter ve öncelikler dahilinde yatırım ihtiyaçları belirlenecektir.
Tedbir 5.4. Biyogüvenlik ile ilgili yasal düzenleme çalışmaları sonuçlandırılacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DTM	2007	Biyoteknolojik çalışmaların, doğayı ve insan yaşamını etkilememesi için yasal denetimin sağlanması ve genetiği değiştirilmiş tohum ve ürünlerin üretimi, kullanımı, ticareti ve benzeri tüm faaliyetlerin düzenlenmesi açısından Biyogüvenlik Kanununun çıkarılması önem taşımaktadır.
Tedbir 5.5. Hayvan sağlığına yönelik idari ve teknik kapasite güçlendirilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT	2006-2007	Hayvan hastalıkları ve özellikle hayvanlardan insanlara bulaşabilen zoonoz hastalıklarının eradikasyonu ve hayvan sağlığı koşullarının iyileştirilmesi amacıyla başta Türkiye-AB mali işbirliği kapsamında sağlanan hibeler kullanılarak gerekli idari ve teknik kapasite geliştirilecektir.
Tedbir 5.6. Bitki sağlığı ve ilaç kalite ve kalıntılarının izlenmesine yönelik altyapı güçlendirilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT	2006-2007	Bitki sağlığı ile ilaç kalite ve kalıntılarına yönelik hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla mevzuat çalışmaları tamamlanacak ve gerekli laboratuvar alt yapısı güçlendirilecektir.
Tedbir 5.7. Bitki hastalıkları ve zararlılarıyla mücadele çalışmaları bütüncül bir yaklaşımla yürütülecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı	2007	Bitkisel üretimde ekonomik kayıplara neden olan mevcut ve/veya muhtemel zararlı organizmalarla mücadelede mevcut mücadele tekniklerinin tümünün bir sistem içerisinde kullanımına imkan tanıyan bitki sağlığı çalışmaları çevre ve insan sağlığı ile tarımsal üretimin sürdürülebilirliğine azami özen gösterilerek yürütülecektir.
Öncelik 6. Üretimin talebe uygun olarak yönlendirilmesini sağlayacak politika araçları uygulamasına öncelik verilecektir.				
Tedbir 6.1. Şeker Kanununun öngördüğü kota yönetimi ve denetimi başta olmak üzere yurt içi şeker rejimi yeniden düzenlenecektir.	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Şeker Kurumu	2006-2007	Şeker Kurumunun devamı ile kota yönetimi ve denetiminin etkinleştirilerek AB politikalarındaki değişimleri de gözeten değişikliklerin yapılması öngörülmektedir.
Tedbir 6.2. Tarımsal amaçlı kooperatifler desteklenerek üretici örgütlenmesi teşvik edilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, DPT	2006-2008	Küçük üretim birimlerinin biraraya gelerek rekabet gücü kazanması ve pazardaki aşırı fiyat dalgalanmalarının bir ölçüde azaltılması amacıyla, ilk defa tarımsal amaçlı kooperatif kuracak üreticilere destek ödemeleri yapılacaktır.
Tedbir 6.3. Hayvansal ürünler talebinin artırılmasına yönelik politikalar izlenecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Başbakanlık, MEB, STK'lar	2007	Gıda yardımı organizasyonlarında ve toplu tüketim merkezlerinde hayvansal ürün tüketiminin artırılmasına yönelik uygulamalar geliştirilecektir. Bu kapsamda, süt tüketiminin artırılması ve özellikle çocuklara süt tüketim alışkanlığı kazandırılması amacıyla Okul Sütü Projesi uygulamaya konulacaktır.
Öncelik 7. Tarım ürünleri ihracatında rekabet gücünün artırılması amacıyla, ihracat destekleri dış pazarlarda rekabet potansiyeli olan ve markalı ürünlere yönlendirilecektir.				
Tedbir 7.1. Tarımsal ürünlerde ihracat destekleme politikalarına ilişkin bir strateji belgesi hazırlanacaktır.	DTM	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı	2006-2007	Dünya Ticaret Örgütü kuralları çerçevesinde pazarlama ve diğer konulara yönelik sübvansiyonlar da dahil ihracat sübvansiyonlarının, dış pazarlarda Pazar payının korunması ve artırılması ile pazara giriş amaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmesine yönelik bir strateji belgesi hazırlanacak ve uygulama bu çerçevede ele alınacaktır.

Öncelik 8. Hayvancılık sektörünün rekabet gücü artırılabacaktır.				
Tedbir 8.1. Kaliteli kaba yem üretimine yönelik çalışmalar hızlandırılacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı	2007-2009	Meraların tahdit ve tespiti tamamlanacak, meraların ıslahına ve kaliteli kaba yem üretimine istikrar kazandırmaya yönelik çalışmalar hızlandırılacaktır.
Tedbir 8.2. Islah amaçlı soykütüğü ve önsoykütüğü sistemi geliştirilecek ve suni tohumlama uygulamalarına ağırlık verilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Üretici Örgütleri	2006-2008	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği işbirliğinde yürütülen soykütüğü çalışmaları ülke geneline yaygınlaştırılarak, suni tohumlama sayısının 2007 yılında 1,7 milyon başa çıkarılması hedeflenmektedir.
Tedbir 8.3. Hayvanların kimliklendirilmesi çalışmaları tamamlanacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Üretici Örgütleri	2006-2008	Büyükbaş hayvanlar için uygulanmaya başlanılan kimliklendirme çalışmaları tamamlanarak küçük baş hayvanların kimliklendirilmesi çalışmaları başlanılması ve bu suretle yasal olmayan hayvan hareketlerinin önlenmesi de amaçlanmaktadır.
Öncelik 9. Girdi kullanımında, AR-GE çalışmalarında ve eğitim-yayım hizmetlerinde iyileştirme sağlanarak tarımsal üretimde etkinlik artırılacaktır.				
Tedbir 9.1. Tarımsal üretimde verimlilik, kalite ve hijyene yönelik eğitim-yayım çalışmalarına ağırlık verilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Üretici Örgütleri, TİGEM	2006 - 2009	Etkin girdi kullanımı, alternatif üretim metotlarının uygulanması ve pazarlama konularında eğitim ve yayım hizmetlerine ağırlık verilecektir. Kamunun yanı sıra özel yayımcılık ve üretici örgütleri kanalıyla da bu hizmetlerin sunulmasına önem verilecektir.
Öncelik 10. TİGEM işletmeleri, özel sektör faaliyetlerinin bulunmadığı veya kısıtlı faaliyetlerde bulunduğu alanlara yönlendirilecek ve ihtiyaç fazlası işletmeler özel sektöre kullandırılacaktır.	TİGEM	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı	2007-2009	TİGEM işletmelerinden karlı ve verimli olarak işletilemeyenlerin; kurum ana statüsündeki tarımsal amaçlar doğrultusunda, modern tarım tekniklerinin uygulanmasını öngören tarımsal projeler çerçevesinde ve arazi bütünlüğü korunarak özel sektöre kullandırılması amaçlanmaktadır.
Öncelik 11. Toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımı esas alınacaktır.				
Tedbir 11.1. Tarım alanlarının tarım dışı amaçlara tahsisinin engellenmesi hususundaki aksaklıklar belirlenerek giderilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı	2006-2007	Öncelikle tarım alanlarının tarım dışı amaçlara tahsisini kısıtlayan mevzuatın titizlikle uygulanması, bu mevzuatın aksaklıklarının ve diğer mevzuatta bu önceliğe aykırı hükümlerin tespit edilerek düzeltilmesi çalışmalarına başlanması amaçlanmaktadır.
Tedbir 11.2. Su Kanunu Taslağı hazırlanacak, Su Kullanıcı Birlikleri Kanununun çıkarılmasına çalışılacaktır.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	İlgili Kamu Kuruluşları	2006-2007	Su kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak için çerçeve nitelikte bir Su Kanunu ve katılımcı su kullanım yönetiminin önündeki mevzuat boşluklarını gidermek amacıyla da Su Kullanıcıları Birlikleri Kanununun çıkarılması amaçlanmaktadır.
Tedbir 11.3. Sulama suyu kullanım tarifelerinin miktarla orantılı şekilde fiyatlandırılması yönünde bir çalışma yapılacaktır.	DSİ	İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	2006-2007	Kamu sulama şebekelerinde ve bunlardan sulama organizasyonlarına devredilenlerde suyun daha etkin kullanılarak elde edilen birim faydanın artırılması amaçlanmaktadır.

Tedbir 11.4. Su tasarrufu sağlayan sulama teknikleri yaygınlaştırılacaktır.	DSİ	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, İl Özel İdareleri ve TZOB	2006-2009	Su kaynağına olan talebin başlıca sahibi olan sulama projelerinde su tasarrufu sağlayan yağmurlama ve damla sulama gibi teknikler yaygınlaştırılacaktır.
Öncelik 12. Sulama ve arazi toplulaştırma yatırımları yaygınlaştırılacaktır.				
Tedbir 12.1. Arazi toplulaştırma çalışmaları hızlandırılacaktır.	İl Özel İdareleri, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, DPT	2006-2009	Tarım arazilerinin çok parçalı ve dağınık oluşu sorununun çözümüne yönelik olarak arazi toplulaştırma çalışmalarının hızlandırılması amaçlanmaktadır.
Tedbir 12.2. Sulama yatırımlarına kamu dışından kaynak teminine dair finansman modellerinden yararlanılacaktır.	DSİ	DPT, Hazine Müsteşarlığı	2006-2007	Sektöre kamu dışından kaynak yaratılması konusunda, öncelikle su kaynağı hazır projelerin uygun olanlarında sulama şebekelerinin bu finansman modellerinden yararlanılarak gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.
Öncelik 13. Su ürünleri sektöründe idari yapı güçlendirilecektir.				
Tedbir 13.1. Yeni balıkçılık kontrol ofisleri kurulacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	2007	AB müktesebatına uyum çerçevesinde karaya çıkış noktalarında kontrollerin yapılması ve sağlıklı istatistiklerin elde edilmesi amacıyla belirlenen balıkçı barınaklarında balıkçılık kontrol ofisleri kurulacaktır.
Tedbir 13.2. Su ürünleri sektörüne ilişkin bilgi altyapısı oluşturulacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	Sahil Güvenlik Komutanlığı, TÜİK, Denizcilik Müsteşarlığı	2007	Su ürünleri bilgi sistemi ile tekne kayıt ve izleme sistemi kurularak karaya çıkış noktalarından merkeze bilgi akışı sağlanacak; koruma ve kontrol hizmetleri etkinleştirilecektir.
Tedbir 13.3. Balıkçı barınaklarının işletilmesi ve kiralanması yeniden düzenlenecektir.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, DPT	2006-2007	Mevcut 165 adet balıkçı barınağının işletilmesinde ve kiralanmasında yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla 2002 yılında yayımlanan Balıkçı Barınakları Yönetmeliği yeniden düzenlenecektir.
Öncelik 14. Su ürünleri üretiminde kaynakların etkin kullanımı esas alınacaktır.				
Tedbir 14.1. Balık stoklarının tespit çalışmaları yapılacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	TÜBİTAK, Üniversiteler	2007-2009	Etkin kaynak yönetimi amacıyla denizlerdeki önemli türler itibarıyla balık stoklarının tespiti sağlanacak ve elde edilen veriler çerçevesinde koruma kontrol politikaları belirlenecektir.
Tedbir 14.2. Yetiştiricilikte çevresel sürdürülebilirlik sağlanacaktır.	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı	2007-2009	Denizlerde yetiştiriciliğe uygun potansiyel alanlar tespit edilecek ve çevre düzeni planlarına işlenecektir.

Öncelik 15. Doğal orman ekosisteminin, başta yangınlar olmak üzere çeşitli faktörlere karşı etkin şekilde korunması, koruma-kullanma dengesi, biyolojik çeşitlilik ve insan sağlığı gözetilerek çok amaçlı ve verimli şekilde yönetilmesi esas alınacaktır.				
Tedbir 15.1. Orman yangınlarıyla mücadele çalışmaları etkinleştirilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Milli Savunma Bakanlığı	2006-2009	Yangınla mücadele araç ve gereçleri geliştirilirken turizm bölgeleri öncelikli olmak üzere, yetişme muhiti ve yangınlara hassasiyete bağlı olarak orman bakım çalışmaları yoğunlaştırılacak; kışın yağışlı dönemlerinde kontrollü yakma yöntemiyle ölü örtü temizlenecek; mangal kullanımı orman içi dinlenme yerleri dışında yasaklanacak; yangın emniyet yol ve şeritleri tespit edilerek tesis edilecektir.
Tedbir 15.2. Ormanlık faaliyetlerinde ergonomik önlemlere ağırlık verilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, TSE	2007-2009	Odun üretimi, yangınlar, yol yapımı ve taşımacılık faaliyetlerinde işçi sağlığı ve emniyeti amacıyla işbaşı eğitiminden ikaz işaretlerine, araç gereçten giysiye kadar gerekli planlamalar yapılacak ve çalışmalar yoğun şekilde denetlenecektir.
Tedbir 15.3. Orman içi korunan alanlar artırılacak ve master planlar dahilinde değerlendirilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı		2006-2009	Mevcut toplam orman alanının yaklaşık yüzde 4'ünü oluşturan milli park, tabiatı koruma alanı ve benzeri korunan alanlar, ormanların henüz bilinmeyen değer ve faydalarının bilincinde geliştirilecek, genişletilecek ve halkımızın bu konuda aydınlatılması çalışmaları sürdürülecektir.
Tedbir 15.4. Odun dışı ürün ve hizmetlerle ilgili envanter, üretim ve tüketim çalışmaları yapılacaktır.	Çevre ve Orman Bakanlığı	TÜİK	2007	Ülke orman ekosisteminin milli gelire katkısının sağlıklı bir şekilde belirlenmesi ve sosyo ekonomik kalkınmaya olabilecek katkılarının planlaması amaçlanmaktadır.
Öncelik 16. Odun hammaddesi, çölleşme ve toplum sağlığı dikkate alınarak, ağaçlandırma, rehabilitasyon, kent ormancılığı ve tarımsal ormancılık çalışmaları ile toplumun bu konularda bilinçlendirilmesi hususlarına ağırlık verilecektir.				
Tedbir 16.1. Ağaçlandırma faaliyetleri belirlenen kriterlere göre gerçekleştirilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı		2006-2009	Orman sağlığı, yangınlar, böcek ve hastalıklar ile su ve yaban hayatının korunması dikkate alınarak ağaçlandırma çalışmalarında karışık türde fidanlara yer verilirken su boylarında kesilmemiş uygun genişlikte şeritler bırakılacaktır.
Tedbir 16.2. Kent ormancılığı çalışmaları geliştirilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı		2007-2009	Yeşil kuşak çalışmaları, insan sağlığı, toprak erozyonunun önlenmesi ve halkın rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla doğa peyzajı anlayışı dahilinde çeşitli ağaç türlerine yer verecek şekilde gerçekleştirilecektir.